

2014 Başkanlık Seçim Sürecinde Gençlerde Siyasal Güven Ve Sinizm: Genç Diyojenlerden Genç Vatandaşa

Nigar Değirmenci

Yrd. Doç. Dr.
Pamukkale Üniversitesi İİBF
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
E-posta: ndegirmenci@pau.edu.tr

Büşra Kaya

Yüksek Lisans Öğrencisi
Pamukkale Üniversitesi SBE
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
E-posta: busra.kaya89@hotmail.com

Özet: Her geçen gün daha çok insan siyasetten ürkmekte ve bunların çoğu herhangi bir katılma olanağı bile kullanmamaktadır. Dahası, birçok insan ne siyasete ne de siyasetçilere güvenmemektedir. Türkiye gibi hibrid bir demokrasisi olan ülkeler için bu oldukça önemli bir problemdir. Çünkü bu tarz demokrasiler, siyasal sistemi çoğulcu ve açıklayıcı tutmak için daha fazla insanın katılımına ihtiyaç duyar. Biz de bu çalışmada üniversite gençliğinin siyasal sinizm eğilimlerini ve siyasal güvenlerini araştırmayı amaçlıyoruz. Böylece 2014 Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde oy verirken (ya da vermezken) nasıl bir kişisel siyasal iklim içinde olduklarını açıklamaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Siyasal güven, siyasal sinizm, genç, başkanlık seçimi, demokrasi

Political Trust and Cynicism of Youth in the Process of the 2014 Presidential Election: From Young Diogenes to Young Citizens

Abstract: Many people shy away from politics by the day and many of them do not even get involved in the first place. Additionally, many people do not trust either politics or politicians. This is very problematic for a country like Turkey having some sort of an hybrid type democracy. Because these kinds of democracies need more involvement by people in order to keep the political system plural and manifestative. In this paper, we aim to investigate political cynicism tendencies of university youth together with their political trust. Thus we will try to explain their personal political climate during voting (or not voting) Presidential Elections in 2014

Keywords: Political trust, political cynicism, youth, presidential election, democracy

Giriş

Siyaset biliminin ana çalışma alanlarından biri siyasal tutum ve davranışlardır (seçmen davranışı). Ancak bu alanları incelerken en önemli faktörlerden olan siyasal yabancılaşma, siyasal güven ve nihayetinde siyasal sinizm seçmenlerin tercihlerini belirlemede önemli rol oynar. Nitekim bireylerin inançları ve düşünceleri arasında bir çatışma yaşandığında birey, çatışmayı gidermek amacıyla bu yeni düşünceleri, daha köklü olan inançlara adapte etmeyi yeğledikleri bir ön kabul olarak alındığında siyasal güvenin ve sinizmin ne kadar önemli hale geldiğini anlamak mümkün olabilir.

Genel olarak değerlendirildiğinde “siyaset” dediğimiz olgu farklı yaş, cinsiyet, eğitim, etnik köken, ırk, millet gibi değişkenlere göre değişen algılara göre anlamlandırılmasına karşın yoğunlaşan paydanın gittikçe negatif anlamların yüklü olduğu bir alana doğru çekilmekte olduğunu görürüz. Siyasal yabancılaşma dediğimiz olgu da bu gidişatın bir çıktısı olarak değerlendirilebilir. Bireyler siyaset dediğimiz olguyu gittikçe daha karmaşık, para ve çıkar merkezli, kirli, çatışmacı bir alan olarak görmekte ve bu duygusu perçinleştikçe de siyaseten aktif olmaktan vaz geçmeye yönelmektedir. Oysa tüm siyaset bilimcilerin malumudur ki *siyaset*, çatışma kadar uzlaşmadır da. Ancak medya ve diğer kanallardan vatandaşlara seslenen siyasal parti liderleri, uzlaşma yerine çatışmayı, negatif propagandayı, karşılıklı olarak aşındırma kampanyaları üzerinde durdukça, seçmenleri siyasetten soğutmaktadırlar. Öte yandan kamuda her hangi basit bir işin sonuçlandırılabilmesi için siyasette güçlü bir pozisyonda yer alan kişinin desteğine duyulan zorunlu ihtiyaç, diğer tarafta ayyuka çıkmış yolsuzluk, ekonomik vb. çıkar ilişkilerine tanık olanların kulaktan kulağa aktarımları bu soğuma sürecini de desteklemektedir. Siyasetçiler elbette gökten zembille inmiş insanlar değildirler ve toplumun içinden seçilmiş bir örneklemin güç elde etmesi durumunda nasıl bir varlığa dönüşeceğinin resmidir.

Genel olarak o toplumda yer alan siyasal kültür ne kadar şeffaf ve demokratik ise kamu yararına çalışan ve siyasal güveni hak eden insanlar olmasını beklememiz de o kadar doğal olacaktır. Ancak mevcut kültür ve özel olarak siyasal kültür ne kadar yozlaşmış ve bireyselleşmiş ise içinden çıkan siyasetçilerin de bireysel çıkarların adamı olması da o derece mümkündür. Ancak nihayetinde “devlet görevlisi” olan bu insanların, idealist perspektifte devletin, toplumsal düzeni kamu yararı lehine gerçekleştirme zorunluluğu bu siyasetçilerin devlet adamı olma nosyonlarını sorgular hale getirir. En temelde inançlar ve kararlar, tutumlar deneyimlere göre şekillenir ve “çoğu hayat deneyimleri de kişiseldir, somut ve eşsizdir.” (Rosenberg, 1951: 6) Bu deneyimlerimizin sonuçları ise siyasal açıdan çok iç açıcı görünmemektedir.

Genel olarak bakıldığında uluslararası çalışmalar siyasal sinizmin evrensel bir şekilde gittikçe arttığını göstermektedir. Öte yandan bu duruma tam olarak neyin yol açtığını tespit etmek zor görünüyor. Cappella ve Jamieson’un (1996: 84) da belirttiği üzere bazı araştırmalar bu durumun

siyasetçilerin verdikleri sözler ile yaptıkları arasındaki uyumsuzluklardan kaynaklandığını ileri sürerken, diğerleri sosyal problemlerin çözümündeki başarısızlıkların ya da büyük partilerin yönetiminde gerçek bir alternatif yaratmaktan aciz kalmalarından veyahut da medyanın siyasal haberlerdeki negatif seçiciliğinden kaynaklandığını iddia etmektedirler.

Bu çalışmada ise ileride daha çok söz sahibi olacak nesilleri şimdiden algılayabilmek amacıyla sebep sonuç ilişkilerine çok da dâhil olmadan özel olarak cinsiyet temelinde siyasal etkinlik, siyasal güven ve en önemlisi siyasal sinizm¹ eğilimlerine odaklanan betimleyici bir yol tercih edilmiştir.

Yöntem

2014 Seçiminden bir ay öncesinde Pamukkale Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerine kapalı zarflarda anket soruları dağıtılmış ve öğrencilerin herhangi bir kişisel bilgi girmeksizin doldurarak verilen zarflara koyup kapatılarak geri vermeleri istenmiştir. Çalışma verileri NVIVO 10 nitel araştırma değerlendirme programı ile değerlendirilmiştir. Araştırma kapsamında öğrencilere verilen ankette kullanılan siyasal sinizm ölçeği Agger vd. tarafından geliştirilmiş olan *Guttman-scalling* sürecine dayanılarak geliştirilmiş ölçektir (Agger & Pearl, 1961:479). Bu bağlamda öğrencilere aşağıdaki ifadeler ne kadar (1 en az; 5 en çok) katıldıklarını işaretlemeleri istenmiştir.

- Siyaset kirlidir
- Siyasetçilerin bizim için yaptığı bir şey yok
- Siyasetçiler yapacaklarından fazlası için söz verirler
- Bakanlar öncelikle kendi çıkarlarını düşünür
- Milletvekili olabilmek için çevre yeteneklerden önemlidir.

Yukarıdaki ifadeler doğrultusunda yapılan araştırmaya katılan deneklerin cinsiyete göre dağılımı aşağıdaki gibidir.

Tablo 1: Cinsiyetlere Göre Siyasal Sinizm Ortalama Karşılaştırması

Cinsiyet	Mean	N	Std. Sapma
Erkek	-,655	105	1,1742
Kadın	-,725	138	,9911
Toplam	-,695	243	1,0723

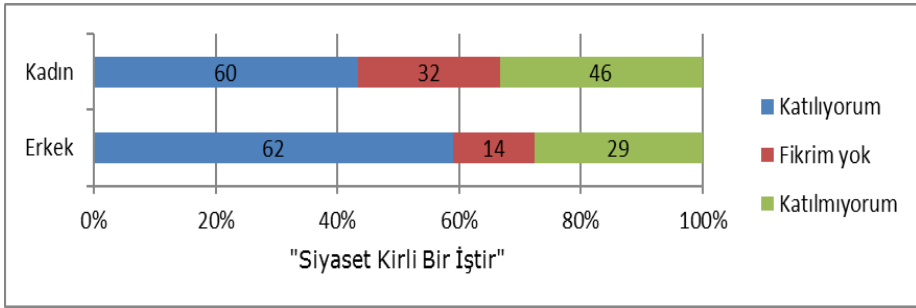
Araştırmaya katılan 243 denekten 105'i erkek olup bunların siyasal sinizm ortalamaları -,655 iken 138 kadın deneğin siyasal sinizm ortalaması -,725'tir.

¹ Siyasal sinizmin felsefi kökenleri ve farklı siyasal sinizm tanımları için bkz. Değirmenci, 2014.

İki grubun da standart sapmaları göz ardı edilebilir ölçüde yakındır. Ancak erkek deneklerin daha dengesiz bir dağılım gösterdiği belirtilebilir.

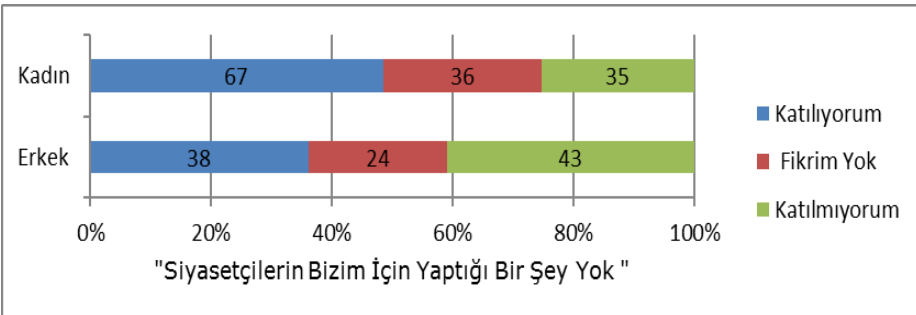
Araştırma Bulguları

Siyasal sinizmin belki de en kısa ifadesi, Sinoplu Diyogen'den esinlenerek "siyasetin kirli bir iş" olduğudur. Bu ifadeye katılıp katılmadıklarını sorduğumuzda en yalın haliyle siyaset sinik olup olmadıklarını da sormuş olduk. Aşağıdaki tabloda deneklerin cinsiyetlere göre katılım dağılımları görülmektedir:

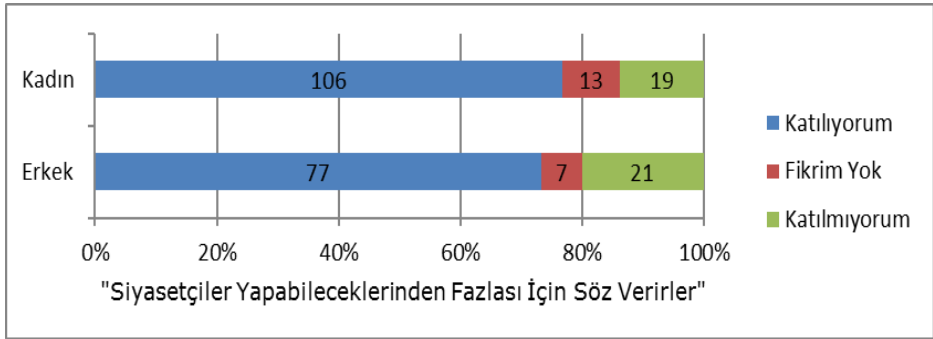
Şekil 1 "Siyaset Kirli Bir İştir" ifadesine katılım

Kadın ve erkek deneklerin sayılarının eşit olmadığını dikkate alarak oransal açıdan bakıldığında erkeklerin bu ifadeye katılmaya daha meyilli olduğunu, kadınların ise bu konuda orantısız açıdan daha kararsız kaldığı görülmektedir.

Şekil 2: "Siyasetçilerin Bizim İçin Yaptığı Bir şey Yok" İfadesine Katılım Durumu

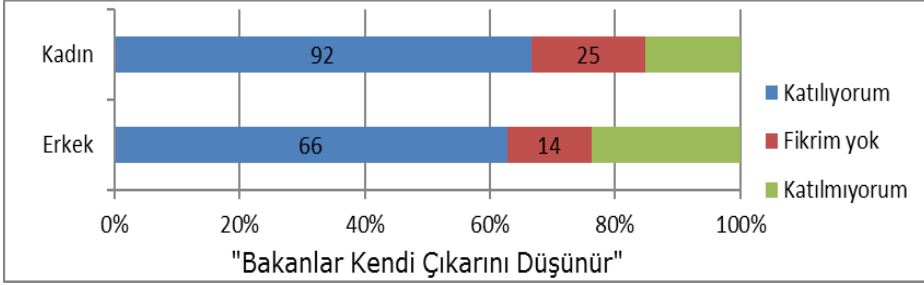
Siyasetçilere olan güven duygusunun yitimi, demokrasiye olan inancı da doğrudan etkiler. Bireylerin kurulan ya da kurulacak olan hükümetlerden ümitlerinin gittikçe körelmesi ile siyasal açıdan sinizme daha açık hale gelecektir. Yukarıdaki tabloda bireylerin cinsiyetler içinde bu duruma ne kadar açık oldukları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda orantısız açıdan karşılaştırıldığında kadın deneklerin erkek deneklere göre siyasal sinizme daha açık oldukları görülmektedir. Erkek deneklerin ise kararsızlarla beraber halen ümidi olan bir çoğunluk içerdiklerini belirtmek gerekir.

Şekil 3: "Siyasetçiler Yapabileceklerinden Fazlası İçin Söz Verirler" İfadesine Katılım Oranları

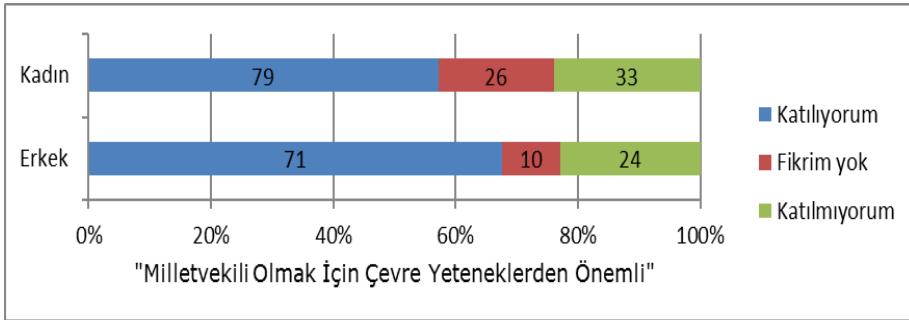
Siyasetçilerin, oy toplamak amacıyla her yola başvurduğu hatta bu amaçla her türlü talebi kabul ederek vaatlerde bulunduğu yıllardır oluşmuş olan köklü kanı, bireyleri siyasal kişi ve kurumlara karşı muhalif olsun olmasın güvensiz veya daha dikkatli bir ifadeyle "temkinli" hale getirmiştir. Buradaki ifadenin toplumsal açıdan ne kadar köklü olduğunu, deneklerin verdikleri cevaplarda da oldukça net bir şekilde görmek mümkündür. Hem kadın hem de erkek deneklerin yüzde seksenlere yakın bir kısmı bu ifadeye katıldıklarını belirtmişlerdir.

Siyasal sinizmi olan bireylerin siyasal sistemin yozlaşmış ve oyuncularının da kamu iyiliğini göz ardı eden ve yönetme gücünü kazanma güdüsüyle hareket eden Makyavelci partizan ve yalnız kendi çıkarları için çalışanlar olduğu yönünde neredeyse kemikleşmiş görüşleri vardır. Öyle ki siyasetçilerin kendi çıkarları dışında yaptığı şeyler bile bir imaj çalışması olarak değerlendirilir (Cappella ve Jamieson, 1997: 19). Bu çalışmada deneklere bu duruma yönelik duruşlarını sorduğumuzda benzer bir eğilim gördük.

Şekil 4: "Bakanlar Kendi Çıkarlarını Düşünür" ifadesine katılım durumu

Yukarıdaki tabloda her bir cinsiyetin oransal açıdan siyasal sinizme eğilimlerini karşılaştırdığımızda kadınların bakanlar kurulu ile ilgili daha şüpheli yaklaşımlarını görürüz. Öte yandan Amerikan Başkanlığının 8 yıllık Cumhuriyetçi iktidarının ardından yapılan araştırmada Demokratların, Cumhuriyetçilere göre siyasal sinizminin daha fazla olduğu tespiti (Agger ve Pearl, 1961: 477) bize muhalefette olmanın bu algıyı arttırmadaki rolünün evrenselliğine işaret etmektedir.

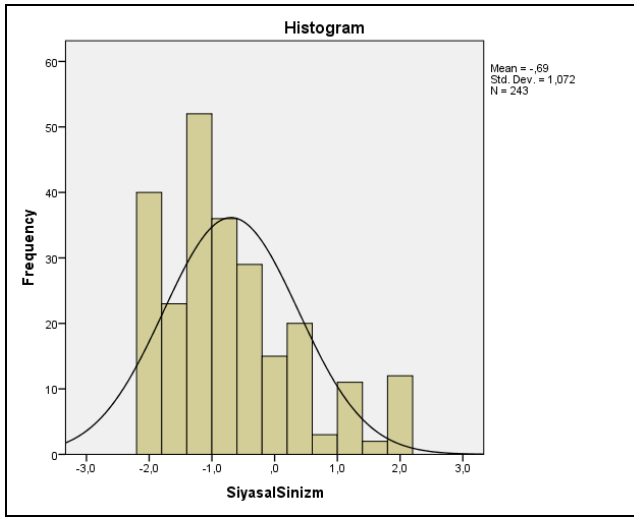

Şekil 5: "Milletvekili Olmak İçin Çevre, Yeteneklerden Önemlidir" İfadesine Katılım Durumu

Siyasetin kirliliği bir iş olduğu algısına yol açan sebepleri düşündüğümüzde, daha en başta siyasal temsile giden yolda kimlerin nasıl oraya vardıklarını inceleyen bir düşünce içinde buluruz kendimizi. Böylece bu düşünce süreci para ve siyasal yakınlık ile siyasal temsil arasında kurulan doğrudan ilişkiye götürür. İşte bu noktada deneklerin "Milletvekili Olmak İçin Çevre Yeteneklerden Önemli" ifadesine katılıp katılmadıkları sorusuna verdikleri cevap önem kazanıyor. Cinsiyetlerin her biri içinde cevapların oransal dağılıma baktığımızda, erkeklerin bu ifadeye daha çok katıldıkları görülür. Nihayetinde ezici bir şekilde deneklerin çoğunluğu

çevrenin önemli bir faktör olduğunu düşünmektedirler. Dolayısıyla demokrasinin katılım yollarının üst mecralarının herkese açık olmadığı algısı siyasal sinizmi tetikleyen bir faktör olarak görüldüğünde, erkeklerin bu faktöre daha açık olduğu anlaşılmaktadır.

Çalışmanın bu kısmında, siyasal sinizmi dereceli olarak ifade edilmiş hallerine cinsiyetler bazında katılım oranlarını inceledik. Bu incelemede görüldüğü üzere siyasal sinizme yönelik ifadeler hiyerarşik gibi görünse de cinsiyetler bazında her zaman aynı doğrusallıkta ilerlememektedir. Bu açıdan bakıldığında siyasal sinizmi bir bütün olarak değerlendirerek diğer faktörlerle olan ilişkisine bakmakta yarar vardır. Bu faktörlerle olan ilişkileri değerlendirmede analiz kolaylığı sağlaması açısından siyasal sinizm içeren ifadeler katılım durumları (kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kararsız, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum ifadeleri) "-2" ile "2" arasında puanlandırılarak her bir denek için toplam bir değer elde edilmiştir. Negatif değer yüklü puanlar en yüksek siyasal sinizm endekslerine karşılık gelmektedir. Bu değerlendirmelerden yola çıkılarak oluşturulan grafikte deneklerin genel olarak siyasal sinizme meyilli oldukları görülecektir.

Şekil 6: Deneklerin Siyasal Sinizm Endeksleri Histogramı

Elden edilen bu veriler, çalışmanın diğer verileri ile birlikte değerlendirilecektir. Siyasal sinizm frekans aralığı ise aşağıdaki gibi elde edilmiştir. Aşağıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere bireylerin yüzde yetmiş beşe yakını siyasal sinizm olgusu bağlamında değerlendirilebilir niteliktedir.

Tablo 2: Deneklerin Siyasal Sinizm Endeksleri Frekansları

Siyasal Sinizm	Frekans	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
-2,0	40	16,5	16,5
-1,6	23	9,5	25,9
-1,2	52	21,4	47,3
-,8	36	14,8	62,1
-,4	29	11,9	74,1
,0	15	6,2	80,2
,4	20	8,2	88,5
,8	3	1,2	89,7
1,2	11	4,5	94,2
1,6	2	,8	95,1
2,0	12	4,9	100,0
Total	243	100,0	

Demokrasi, Siyasal Katılım, Siyasal Sinizm ve Güven

Siyasal sinizm ile siyasal katılma arasında olumsuz bir ilişki öngörülmektedir. Agger vd.'nin yaptıkları araştırmaya göre eğitim seviyesi değişkeni kontrol altında tutulduğunda, siyasal katılımı en aktif düzeyde olan yüksek eğitilmiş bireylerin, siyasal açıdan güven duygusu olanlar arasından çıkmasına karşın siyasal sinizmi olan yüksek düzey eğitilmiş bireylerin neredeyse tamamen eylemsizdir (Agger ve Pearl, 1961:496). Siyasetçilere ve siyasal kurumlara olan siyasal güven, bireyleri gerçekleştirecekleri siyasal katılım için ayıracakları kıt kaynaklara değer duygusu yaratır ve böylece motive ederken bu kurum ve kişilere güven duymayan bireylerde ise tam tersi etki yaratarak siyasal sinizmin beslenmesine ve aynı zamanda da katılımın azalmasına yol açmaktadır.

Kısaca siyasal katılma ve siyasal sinizm arasında iki yönlü interaktif bir ilişki olduğu iddia edilebilir. Bir şekilde siyasal uyarıcılara açık hale gelen bireylerin var olan siyasal sinizminde düşüş beklenebilir. Yine de siyasete belli bir seviyede karışmış olma durumu siyasal güveni azaltabileceğini göstermektedir (Agger ve Pearl, 1961: 502).

Deneklerin siyasal güven ya da güvensizlik duygusunu ölçmek amacıyla kendilerine siyasal kurum ve kuruluşlara yönelik güven içeren ifadelerle katılım durumları sorulmuştur.

- Hükümete genel hatlarıyla güveniyorum
- Muhalefete genel hatlarıyla güveniyorum
- Siyasal sistemimize genel hatlarıyla güveniyorum
- Seçilen devlet başkanına genel hatlarıyla güveniyorum
- Seçtiğimiz siyasetçiler sözlerini tutarlar
- Siyasetçiler güvenilmezdir

Bu ifadelerden olumsuz olanlara (Örneğin, "Siyasetçiler Güvenilmezdir ifadesine katılma durumu ile olumlu olana (örneğin "Seçtiğimiz Siyasetçiler Sözlerini Tutarlar" ifadesine) katılmama durumu "-2"ye kadar puanlandırılırken, olumlu olanlara katılma ile olumsuz olana katılmama durumu da "2"ye kadar puanlandırılmıştır. Böylece her bir deneğin siyasal güven endeksi hesaplanmıştır.

Tablo 3: Güven İfadelerine Katılımların Siyasal Sinizm Ortalama Karşılaştırmaları

Hükümete Güveniyorum	Mean	N	Std. Sapma	Medyan	Min.	Maks.
Katılıyorum	-,061	46	1,1090	-,400	-2,0	2,0
Fikrim yok	-,411	35	,9529	-,400	-2,0	2,0
Katılmıyorum	-,936	162	1,0010	-1,200	-2,0	2,0
Toplam	-,695	243	1,0723	-,800	-2,0	2,0
Muhalefete Güveniyorum						
Katılıyorum	-,517	24	1,0248	-,800	-2,0	1,2
Fikrim yok	-,800	40	,7524	-,800	-2,0	1,2
Katılmıyorum	-,695	179	1,1388	-,800	-2,0	2,0
Toplam	-,695	243	1,0723	-,800	-2,0	2,0
Siyasal Sisteme Güv.						
Katılıyorum	-,166	41	1,0197	-,400	-2,0	2,0
Fikrim Yok	-,645	44	,9882	-,800	-2,0	2,0
Katılmıyorum	-,846	158	1,0693	-1,200	-2,0	2,0
Toplam	-,695	243	1,0723	-,800	-2,0	2,0
Devlet Başkanına Güv.						
Katılıyorum	-,111	47	1,0801	-,400	-2,0	2,0
Fikrim Yok	-,471	34	,8611	-,400	-2,0	1,2
Katılmıyorum	-,911	162	1,0420	-1,200	-2,0	2,0
Toplam	-,695	243	1,0723	-,800	-2,0	2,0

Fieschi ve Heywood'a (2004: 18) göre, demokratik bir siyasal sisteme bütün olarak güven, sistemin iyi sonuçlar vereceğine olan inancı kapsar. Ancak var olan demokratik kurumlar içinde "arabulucu" nitelikte bir güven bulunmamaktadır. Öte yandan bu durum, favori haline gelmiş bir lider için bypass yapılabilir. Bu bağlamda demokrasinin siyasal kurumlarına olan güven popülist bir lider söz konusu olduğunda geri planda kalabilmektedir. Ancak gerçekçiliğin, ideal olandan kalıcı bir şekilde uzaklaştıran tutumunu bir kenara bırakıp demokrasi idealinden bahsederseniz, kişiler geçici ve kurumların kalıcılığı ölçüsünde kurumlara olan güven öncelikli hale gelecektir. Bu bağlamda hem kişi hem de kurumlara güvenin yokluğu bir demokrasi sorundur ve bu sorunlar basit bir şüphecilikten kalıcı bir kaniye dönüştüğünde siyasal sinizmle sonuçlanır.

“Hükümete güveniyorum” ifadesine katıldığını belirten (46) deneklerin siyasal sinizm ortalaması (-,061), “Muhalefete güveniyorum” ifadesine katıldığını belirten (24) deneklerin siyasal sinizm ortalamasından (-,517) düşüktür. Benzer şekilde, “Hükümete güveniyorum” ifadesine karşı kararsız kaldığını belirten deneklerin siyasal sinizm ortalaması (-,411), bu ifadeye katılmadığını belirten deneklerin siyasal sinizm ortalamasından (-,936) düşük olduğu görülmektedir. Böylece hükümete güvenmeme eğilimi ile siyasal sinizm arasında doğru orantılı bir ilişki gözlemlenmektedir.

Muhalefet açısından güven durumu ve siyasal sinizm arasındaki ilişkiye bakıldığında ise en fazla sinizmin (-,800) kararsızlar grubu arasında olduğu ve hatta bu grubun en yüksek değerinin 1,2’ye kadar çıkabildiği gözlemlenmektedir. Ancak hükümete güvenenler ile muhalefete güvenenlerin siyasal sinizm oranları karşılaştırıldığında, hükümete güvenenlerin siyasal sinizminin daha düşük olduğu, muhalefet güvenenlerin, muhtemeldir ki muhalefette kalmalarından dolayı fazla umutlu olmamalarına bağlı olarak siyasal sinizm taşımaya devam ettikleri görülür.

Siyasal sisteme güven ve devlet başkanına güven konuları sistemlerin demokratik işleyişi ve sürekliliği açısından son derece önemlidir. Ancak buradaki duruma baktığımızda siyasal sinizm ortalamalarının yüksekliği endişe vericidir. Nitekim “Siyasal Sisteme Güveniyorum” ifadesine katılanların (41) sayısal düşüklüğü bir kenara, bu grubun siyasal sinizm ortalaması (-,166), bu ifadeye karşı kararsız kalanların (44) siyasal sinizm ortalamasıyla (-,645) daha kötüye gitmiş ve nihayetinde katılmayarak sayısal büyük çoğunluğu da oluşturanların (158) siyasal sinizm ortalaması (-,846) doruk noktasına erişmiştir. Benzer şekilde “devlet başkanına güveniyorum” ifadesine katılanların (47) siyasal sinizm ortalaması (-,111) bu grup içinde en düşük olmasına karşın, bu ifadeye karşı kararsız kalanların (34) siyasal sinizm ortalaması -,471’e yükselmiştir ve en nihayet bu ifadeye katılmayanların sayısal baskınlığı (162) ve siyasal sinizm zirvesi (-,911) endişe verir boyuta yükselmiştir.

Tüm bu veriler birlikte değerlendirildiğinde siyasal iktidara güvenenlerin yukarıda iddia edildiği üzere kendilerini siyasetçiye teslim etme eğiliminde olduğunu görmekteyiz. Ancak bu durum denekler arasında azınlıkta kalmaktadır. Genel temayülün ister muhalif ister hükümet yanlısı olsun, ister siyasal sistemin kendisi isterse devlet başkanı olsun siyasetçi ve siyasal kurumlara güvenmeme ile beraber gelen siyasal sinizmin dayanılmaz hafifliğine kendini bırakmak olduğu görülmektedir.

Siyasal Etkinlik Duygusu ve Siyasal Sinizm

Siyasal etkinlik sorunu günümüz temsili demokrasilerinin vatandaşlarının siyasete katılıp katılmayacağını belirlediği algısal süreçlerindeki sınırı çizen en büyük problemlerinden biridir. Üstelik Agger, Pearl vd.’lerinin de (1961: 493) belirttiği gibi, siyasal sinizm ve siyasal

etkinlik duygusu doğrudan ilişkilidir ancak bu ilişkinin niteliği üzerine farklı görüşler bulunmaktadır. Bir görüşe göre siyasal sinizmi en yüksek bireylerin kendilerini siyasal açıdan etkinlik anlamında potansiyeli yüksek görülürken siyasal güveni yüksek olan bireylerin ise siyasal açıdan aciz hissederek kendilerini siyasetçilerin eline teslim etme eğilimlerinin yüksek olduğu iddia edilmektedir. Siyasal açıdan kendilerini etkin hissedenen bireyler ise siyaseti ve siyasetçileri küçümseyerek bu güven yatırımını kendilerine yapmaktadır. Böylece siyasal eylemciler sadece siyasal açıdan daha fazla potansiyel değil, aynı zamanda siyasal katılmada bulunmayanlara göre de daha çok siyasal sinizm taşıyacaklardır. Diğer bir görüşe göre ise siyasal acizlik (zayıflık/yetersizlik/ etkinsizlik) duygusu siyasete ve siyasal kurumlara yönelik sinizm olgusunu da beraberinde getirecektir.

Bu iki görüş açısından Agger, Pearl vd. tercihi ikinci görüşten yanadır: siyasal sinizm ve siyasal acizlik arasında doğru bir ilişki vardır; siyasal etkinliği yüksek olanın ise siyasal sinizmi düşüktür. Eğitim seviyesi değişkeni kontrol altına alındığında, siyasal etkinliği yüksek olanların siyasete ve siyasetçilere güveninin yüksek olduğunu ileri sürmektedirler.

Bu bağlamda araştırmada "Kişisel etkinlik" duygusunu ölçmek amacıyla bir Agger, Pearl vd.'nin (1961:493) geliştirdiği ölçekten yararlanılmıştır. İçsel siyasal etkinlik bağlamında yer alan ifadelerle deneklerin katılıp katılmadıkları sorulmuştur:

- Benim gibi insanların siyasette yapabileceği bir şey yok
- Oy vermenin bir anlamı vardır
- Siyasal konular hakkında yeterince bilgiliyim
- Bazen siyaset, benim gibiler için fazla karışık görünür
- Oy verme benim gibilerin hükümet politikalarıyla ilgili yapabileceği tek şeydir

Dışsal siyasal etkinlik bağlamında ise şu ifadelerle yer verilmiştir:

- Milletvekillerinin çoğu benim gibilerin ne düşündüğünü önemsemez
- Partilerin çoğu sadece oyla ilgilidir benim fikrimle değil
- Benim ne düşündüğüm, seçtiğim kişilerin umurunda değil
- Vekiller seçildikten hemen sonra vatandaşı unuttur

Her iki ölçekte yer alan etkinlik duygusuna katılım ile ilgili yanıtlar "2"ye kadar puanlandırılırken; etkinsiz, siyasal acizlik içeren ifadeler ise "-2"ye kadar puanlandırılmıştır. Buradan yola çıkarak her bir deneğin siyasal iç ve dış etkinlik değerleri hesaplanmıştır.

Yukarıdaki veri bütünleri arasındaki ilişkiye analiz ettiğimizde, aşağıdaki gibi bir tablo geçmektedir. Giroux'un da belirttiği gibi gençler her geçen gün düşük ücretli daha ağır bir gelecek kaygısının içine doğru çekilmektedirler (Giroux, 2000: 507). Bu kaygının ortadan kalkmasını sağlayabilecek olan alternatif siyaset üretebilecek olan siyasal kurum ve kişilerse gelecekle ilgili çok fazla ümit vaat etmemektedirler. Bu duruma yönelik algılarını dışsal siyasal etkinlik bağlamında ölçebilmekteyiz. İçsel siyasal etkinlik bağlamında ise doğrudan siyasal hayat üzerinde bir etkinlik yaratacak mevcut gelecek

kaygısı ile ilgili bir değişiklik yapabilecek siyasal gücünün olup olmadığına dair inancını ölçmekteyiz.

Dışsal siyasal etkinlik ve siyasal sinizm korelasyonuna baktığımızda oldukça güçlü bir ilişki (0,626) görmekteyiz. Buradaki 1'e yakın pozitif değer, dışsal etkinliğin arttığı durumda, (negatif bir durum olarak) siyasal sinizmin azaldığı şartların çokluğuna işaret etmektedir. İçsel siyasal etkinlik ve siyasal sinizm arasındaki korelasyon da halen (,127) dışsal etkinlik kadar olmasa da bir ilişkinin varlığını gösterir. Bu iki durumdan anlaşılıyor ki denekler siyasetçilerin gelecekteki üzerindeki etkileri konusunda daha büyük beklenti içindeler ve bu beklentilerle ilgili hayal kırıklıkları daha büyük bir sinizm ortaya çıkarmaktadır.

Tablo 4: Deneklerin Siyasal Sinizm, Dışsal Siyasal Etkinlik, İçsel Siyasal Etkinlik ve Güven Endeksleri Korelasyonları

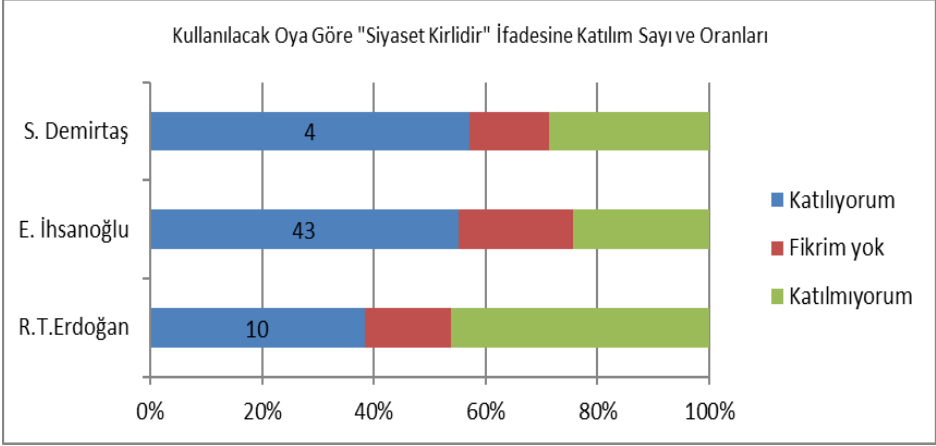
		Siyasal Sinizm	Dışsal Siyasal Etk.	İçsel Siyasal Etk.	Siyasal Güven
Siyasal Sinizm	Pearson K	1	,626**	,127*	,434**
	Sig. (2-tailed)		,000	,047	,000
	N	243	243	243	243
Dışsal Siyasal Etk.	Pearson K	,626**	1	,381**	,329**
	Sig. (2-tailed)	,000		,000	,000
	N	243	243	243	243
İçsel Siyasal Etk.	Pearson K	,127*	,381**	1	,037
	Sig. (2-tailed)	,047	,000		,569
	N	243	243	243	243
Siyasal Güven	Pearson K	,434**	,329**	,037	1
	Sig. (2-tailed)	,000	,000	,569	
	N	243	243	243	243
**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).					
*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).					

Siyasal Sinizmin Alacakaranlık Ortamında 2014 Yılı Cumhurbaşkanlığı Seçimleri

Siyasal sinizm ile siyasal katılma arasındaki negatif ilişkiye yukarıda değinilmişti. Siyaset bilimi literatüründe siyasal katılmanın en düşük formu olarak görülen "oy kullanma" davranışı, Türkiye gibi demokrasi endeksinin ortalarında² yer alan *hibrid* demokrasilerde (The Economist Intelligence Unit, 2015) siyasal iktidara meşruluk zemini sağlaması ihtiyacıyla da beslenerek iktidarlar tarafından son derece motive edilen hayati bir katılım yoluymuş gibi görülmeye başlar. Bu noktada Schumpeter'e değinmek gerekir. Gerçekçilik bağlamında demokrasinin tüm etik sorunlarını bir kenara bırakarak geliştirdiği

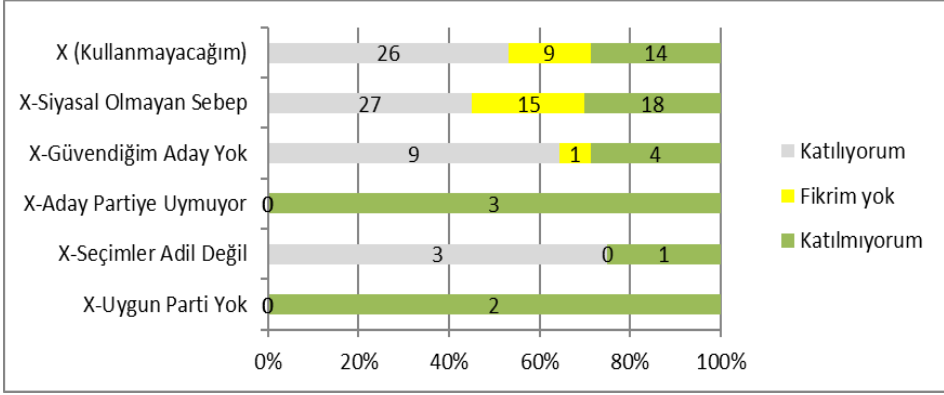
² 2014 yılı Demokrasi Endeksine göre Türkiye 167 ülke içinde 98. sırada yer almaktadır (The Economist Intelligence Unit, 2015).

demokrasi algısında sadece siyasal liderlerin yarışı önemlidir ve demokrasinin sadece araçsal bir değeri vardır. Liderin ürettiği istekleri takipçilerin kabul etmesi beklenir. İki seçim arası siyasal lider üzerinde hiçbir etkisi ve yaptırımı olmayan seçmenin bunu böylece kabul etmesi gerekir. Kısaca seçimler, demokrasi için gerekli ve sakıncalı bir biçimde yeterli şarttır (Schumpeter, 1942: 242, 251, 266, 273).

Şekil 7: Cumhurbaşkanlığı Seçimlerinde Oy Kullananların "Siyaset Kirlidir" İfadesine Katılım Durumları

Günümüz hibrid demokrasilerinin de tam olarak problemi burada yatmaktadır. Keza bu çalışmanın demokrasi algısınca seçimler, demokrasi için gerekli ancak tek başına yetersiz şarttır. Sartori'nin deyişiyle seçim dönemlerinde ortaya çıkan ve ardından yok olan demokrasiler (Sartori, 1996) yerine sürekli demokrasi için en düşük katılım formu olan oy verme davranışının yerine alternatif katılma olanaklarının açık olması önem kazanmaktadır. Bu bağlamda oy kullanmamış olan bireylerin gerekçelerine bakmak gerekir.

Şekil 8: Oy Kullanmamış Deneklerin "Siyaset Kirli Bir İştir" İfadesine Katılım Durumları

Oy kullanmayacak olan deneklerin verdikleri cevaplara bakıldığında oy kullanmama gerekçesiyle "Siyaset Kirli Bir İştir" ifadesine katılım durumları arasında bir ilişki gözlemlenmektedir. Aşağıdaki tabloda "X" işareti ile "oy kullanmama" durumu belirtilmiştir. Buna göre "X (Oy kullanmayacağım)" ekseninde, oy kullanmama gerekçesini açıklamamış olan adayların, bu ifadeye katılım sayı ve oranları görülmektedir.

Oy kullanmayacak olan deneklerin gerekçeleri arasında siyaset dışı olanlar (şehir dışında olma, yaş vb.) bir kenara bırakıldığında siyasal sistem ve seçim süreci, siyasal alternatiflerle ilgili tatminsizlik duygularının ağır bastığı görülmektedir. Benzer bir şekilde 1972 yılında üniversite öğrencileri arasında yapılmış olan bir araştırmaya göre hükümetlerinden tatmin olmayanların siyasal sinizme meyilli olduklarını tespit etmiştir (Cole, 1972: 160). Böylece tercih edilebilir bir siyasal alternatifin olmayışı sorunu siyasal sinizm için ciddi bir yapı sağlamaktadır. Neden oy kullanmadıklarını açıklamayan deneklerin durumları ise ayrı bir muammadır. Neden oy kullanmayacağını açıklamayan deneklerin siyasal anlamda sinizme meyilli olması buradaki bahsi geçen sorunun varlığına işaret ediyor olabilir.

Çalışmaya katılanlara kendilerini siyasal yelpazenin neresinde gördüklerini sorduk ve aldığımız cevaplar doğrultusunda her bir grubun siyasal sinizm ortalamalarını karşılaştırdık ve aşağıdaki tabloyu elde ettik. Bu tabloya göre siyasal sinizmin en yüksek ortalama değerlerine yelpazenin "ortanın solu" (-,982) ve "sol"unda (-,800) görenlerin sahip olduğu görülmüştür. En düşük olanlar ise siyasal yelpazenin "ortanın sağ"ında (-,230) ve "sağ"ında (-,582) yer almaktadır.

Tablo 5: Siyasal Yelpazedeki Konumlara Göre Siyasal Sinizm Endeks Ortalama Karşılaştırmaları

Siyasal Yelpaze	Mean	N	Std. Sapma	Medyan	Min.	Maks.
Sol (1)	- ,800	27	1,2649	-1,200	-2,0	2,0
Ortanın Solu (2)	- ,982	66	,9340	-1,200	-2,0	2,0
Orta (3)	-,726	81	,9340	-,800	-2,0	2,0
Ortanın Sağı (4)	-,230	47	1,1669	-,400	-2,0	2,0
Sağ (5)	-,582	22	1,2203	-,800	-2,0	2,0
Total	-,695	243	1,0723	-,800	-2,0	2,0

Yukarıdaki tablonun şekillenişini etkileyebilecek birden fazla faktör olduğu düşünülebilir. Öncelikle siyasal etkinlik duygusuyla beraber uluslararası baskın ideolojinin Yeni Sağ oluşunun yanında, hâlihazırdaki siyasal iktidarın da bu ideolojinin temsilcisi olduğu gerçeği kendini Sol'a yakın ya da Sol'da gören bireylerde siyasal sinizm yaratmış olmasını anlaşılabilir kılmaktadır. Türkiye'deki sinik Sol'un, kapitalizmin kötü yanlarının teşhirciliği ile sınırlı (Bora,2011) hale gelmiş "katılım" durumu kadar bilinçli bir durum olduğu noktasında temkinli olmakla beraber kendini Sol'da konumlandırarak denekler arasındaki siyasal sinizmin daha çok gelecek kaygısı ve alternatifsizliklere bağlı olduğunu düşünmekteyiz. Ancak detaylı bir açıklama için derinlemesine mülakat tekniklerinin kullanıldığı bir araştırmaya ihtiyaç vardır. Diğer yandan aynı gerçeklik tersinden okunması, kendini Sağ'da ya da Sağ'a yakın görenlerin siyasetçilere ve siyasal kurumlara olan güven ile beraber değerlendirilerek siyasal sinizminin düşüklüğünü de bir nebze olsun açıklar niteliktedir. Bu noktada Cumhurbaşkanlığı seçimi üzerine biraz kafa yordüğümüzda aslında seçim sürecinin A ya da B kişinin seçiminden daha karmaşık ve siyasal açıdan psikolojik problemler içeren bir süreç olduğu görülecektir. Bu durum da bireyleri; oy kullanmaktan alıkoyar hale getirmekte ya da kullandığı taktiksel oydan fazla bir beklentisi olmaksızın siyasal sisteme bir nev'i küstürmektedir.

Sonuç Yerine

Çalışmada genel olarak siyasal sinizmin ve siyasal güvensizliğin gençler arasında yaygın bir halde olduğunu gördük. Öte yandan Cappella ve Jamieson, şeytanın avukatlığını yaparak şu soruyu sorarlar: Ya gerçekten siyasal liderler sadece ya da öncelikle kendi çıkarları için hareket eden, kamu çıkarı ve kendi çıkarları arasında bir çatışma olduğunda kendi çıkarlarını tercih eden kişilerse, o zaman bu durumu algılayan kişiler sinizmcidir yoksa sadece "gerçekçi" midir? Böylece kamunun, lider ve kurumlara yönelik siyasal güvenlerinin yokluğu aslında sadece Polyannacılığın sona ermesidir (Cappella & Jamieson, 1997: 20). Eğer durum böyleyse daha kötü şartlardayızdır, çünkü böyle bir durumda ortaya çıkan eylemsizlik ve ilgisizlik, teslimiyet hali

siyasal kurumları gerçekten de yozlaşmış kişilerin ellerine teslim edecek ve sistemi kendi kazdığı çukurunda meşrulaştırmaya devam edecektir.

Bu araştırmanın elbette tüm üniversite gençliğini temsil ettiği iddia edilemez ancak öğrencilerin eğilimleri konusunda fikir vererek ileride yapılacak daha geniş çaplı araştırmalara katkı sunacağı var sayılmaktadır. Üniversite gençliğine yönelik daha kapsayıcı bir araştırmada deneklerin ailelerinin eğitim durumlarına da yer vermek yerinde olacaktır.

Bu çalışma betimleyici bir çalışma olmakla beraber, sebep sonuç ilişkileri üzerine odaklanmış çalışmalara ilham vermesi umuduyla hazırlanmıştır. Böylesi çalışmalarda ise medya sinizmi, deneklerin mevcut siyasal alternatiflerle ilgili tatminsizlikleri, siyasal beklentilerin karşılanıp karşılanmaması, siyasal skandal ve yolsuzluklar gibi değişkenler dikkate alınmalıdır. Bunların içinde medya ve siyasal aktörlerin basın sözcüleri gibi aracıları siyasal sinizm içinde ayrı bir önemi vardır (Dalen & Vreese, 2011; Vreese, 2008). Bu bağlamda sebep sonuç ilişkisine giren bir siyasal sinizm çalışması medya analizine yer vermesi kaçınılmazdır. Yine bir diğer araştırma sosyal sinizm ve inkar ile siyasal sinizm arasında doğrudan ilişkiler tespit etmiştir (Fraser, 1971; Değirmenci, 2014).

Kaynakça

- Agger, R. E. G. M. N. & Pearl, S. A., 1961. Political Cynicism: Measurement and Meaning. *The Journal of Politics*, 23(3), pp. 477-506.
- Bora, T., 2011. *Sol, Sinizm, Pragmatizm*. 2 dü. İstanbul: Birikim Yay..
- Cappella, J. N. & Jamieson, K., 1996. News Frames, Political Cynicism, and Media Cynicism. *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Cilt 546, pp. 71-84.
- Cappella, J. N. & Jamieson, K. H., 1997. *Spiral of Cynicism: The Press and The Public Good*. Oxford: Oxford University Press..
- Cole, D. L., 1972. Machiavellianism and Political Behaviour.. *The Journal of Social Psychology*, Cilt 87, pp. 159-160.
- Dalen, A. v. A. E. & Vreese, C. D., 2011. (2011). Suspicious Minds: Explaining Political Cynicism Among Political Journalists In Europe .. *European Journal of Communication* , Cilt 26, pp. 147-162.
- Değirmenci, N., 2014. "Siyasal Sinizm", içinde *Siyaset Bilimi Araştırmaları*. İstanbul: Seçkin Yayıncılık, pp. 53-78.
- Downs, A., 1957. An Economic Theory of Political Action in a Democracy. *The Journal of Political Economy*, 65(2), pp. 135-150.
- Dudley, D. R., 1937. *A History of Cynicism, From Diogenes to the 6th Century A.D.*. London: Methuen & Co. Ltd..
- Fieschi, C. & Heywood, P., 2004. Trust, Cynicism and Populist anti-Politics. *Journal of Political Ideologies*, 9(3), pp. 298-309.
- Frantzich, S. E., 2008. *Citizen Democracy: Political Activists in a Cynical Age*.. Plymouth: Rowman & Littlefield Publishers, Inc..
- Fraser, J., 1971. Personal and Political Meaning Correlates of Political Cynicism.. *Midwest Journal of Political Science*, 15(2), pp. 347-364.
- Giroux, H. A., 2000. Cultural Studies and the Culture of Politics: Beyond Polemics and Cynicism. *JAC*, 20(3), pp. 505-541.
- Mills, C. M. & Kell, F. C., 2005. The Development of Cynicism. *Psychological Science*, 16(4), pp. 385-390.
- Rosenberg, M., 1951. The Meaning of Politics in Mass Society. *Public Opin Q*, 15(1), pp. 5-15.
- Sartori, G., 1996. *Demokrasi Teorisine Geri Dönüş*. Ankara: Yetkin Yay..
- Schumpeter, J., 1942. *Capitalism, Socialism and Democracy*. New York: Harper.
- The Economist Intelligence Unit, 2015. *Democracy Index 2014*. [Çevrimiçi]
Available at: [Erişim: https://www.eiu.com/public/topical_report.aspx?campaignid=Democracy0115](https://www.eiu.com/public/topical_report.aspx?campaignid=Democracy0115)
[%1 tarihinde erişilmiştir15 Aralık 2015].
- Vreese, C. d., 2008. Media in the Game of Politics : Effects of Strategic Metacoverage on Political Cynicism. *International Journal of Press/Politics*, 3(13), pp. 285-309.

